

رابطه شفقت به خود و صفات تاریک شخصیت با ناسازگاری زناشویی متقاضیان طلاق

ابوالفضل بخشی پور^۱، حمید سراج^۲

۱. استادیار روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

۲. دانشجوی دکترای مشاوره، گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد، بجنورد، ایران. (نویسنده مسئول)

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲، صفحات ۱۲۴-۱۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۸

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۰۹/۲۵

چکیده

هدف از پژوهش حاضر پیش‌بینی ناسازگاری زناشویی متقاضیان طلاق بر اساس شفقت به خود و صفات تاریک شخصیت بود. پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه افراد ناسازگار مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره منطقه شهرک غرب و منطقه آژادشهر، شهر مشهد در فاصله زمانی از مهرماه تا پایان آذرماه سال ۱۴۰۱ بوده است. برای حجم نمونه ۲۰۰ نفر از افراد ناسازگار مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره با روش نمونه‌گیری در دسترس به‌عنوان نمونه انتخاب شدند و به پرسشنامه‌های ناسازگاری بیر - استرنبرگ (۱۹۷۷)، پرسشنامه صفات تاریک شخصیتی جانسون و وبستر (۲۰۱۰) و مقیاس خودشفقتی نف (۲۰۰۳) پاسخ دادند. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندمتغیره تحلیل شد. یافته‌ها نشان داد بین شفقت به خود و صفات تاریک شخصیت با ناسازگاری زناشویی رابطه معنی‌دار وجود دارد ($P < 0/01$). نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز آشکار کرد که ۳۷/۲ درصد از واریانس ناسازگاری زناشویی بر اساس شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت تعیین می‌شود.

کلیدواژه: ناسازگاری زناشویی، شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت.

مجله پیشرفت‌های نوین در علوم رفتاری، دوره هشتم، شماره پنجاه و ششم، سال ۱۴۰۲

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی
روانشناسی

مقدمه

خانواده چیزی بیش از مجموعه افرادی است که در یک فضای مادی و روانی خاص به سر می‌برند. خانواده یک نظام اجتماعی و طبیعی است که ویژگی‌های خاص خود را دارد. این نظام اجتماعی، مجموعه‌ای از قواعد و اصول را ابداع و برای اعضای خود نقش‌های متنوعی تعیین می‌کند (وو و پنینگ^۱، ۲۰۱۸). روابط مناسب در جامعه بر اساس روابط مناسب در خانواده شکل می‌گیرد و هراندازه روابط درون خانواده مناسب‌تر باشد، خانواده و به تبع آن جامعه از ثبات و استحکام بیشتری برخوردار است (صباغی، صالحی و مقدم زاده، ۱۳۹۶). مهم‌ترین وظیفه هنجارهای خانواده تنظیم روابط دو جنس مرد و زن بر پایه‌های مناسب است (گرینوورث، گونر، کوچارگو و سانتوز^۲، ۲۰۱۹). علی‌رغم اینکه در روابط زناشویی و خانوادگی بسیاری از نیازهای انسان برآورده می‌شود، با این وجود، برخی از عمیق‌ترین آسیب‌ها در این روابط رخ می‌دهد (کاوه فراسانی، ۱۳۹۹).

یکی از شایع‌ترین و مهم‌ترین آسیبی که نهاد خانواده را تهدید می‌کند طلاق^۳ است. طلاق باعث افزایش استرس و افسردگی، افت بهداشت روانی، کاهش کیفیت زندگی، افزایش تنش‌های روانی و کاهش کارایی سیستم ایمنی بدن می‌شود (اسچان، اسپولز، اسپاچینگر و ووگل^۴، ۲۰۱۹). که نتیجه آشفتگی و اختلال در روابط زناشویی است (ژانگ، دان و وارد^۵، ۲۰۱۹) و یکی از مشکلات زوجین متقاضی طلاق، کاهش سازگاری زناشویی است (فای، کالر، ساپرامانیام، شاه، کاماث و پاخار، ۲۰۱۳). سازگاری زناشویی، به‌عنوان سازگاری زوجها با زندگی روزمره و تغییر شرایط زندگی و تغییر مناسب این شرایط در دوره زمانی ویژه تعریف شده (کارنی و باردبری^۶، ۲۰۲۰). و فرایندی در حال تغییر است که شامل چهار جنبه از عملکرد زوجها در زندگی مشترک شامل رضایت از زندگی، تعهد به ازدواج، توافق و یکدلی در زندگی زناشویی و تجلی و ابراز عواطف و احساس‌ها در درون زندگی زناشویی می‌شود. زوج‌هایی که با یکدیگر موافق‌اند از زندگی زناشویی خود نسبتاً رضایت دارند، از ویژگی‌های شخصیتی شریک زندگی خود نیز ابراز رضایت می‌کنند، از مصاحبت با خانواده خود لذت می‌برند، به همراه یکدیگر به حل مشکلات زندگی می‌پردازند و در نهایت از زندگی زناشویی خود رضایت‌مندند (امان، عباس، نورانبی و بانو^۷، ۲۰۱۹). در مقابل ناسازگاری زناشویی را می‌توان نگرش منفی و غیر لذت بخشی تعریف کرد که زن و شوهر به جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند (وبزمن، سالیانگر، لابرکو، گیل‌مور و ساندر^۸، ۲۰۲۰). ناسازگاری زناشویی با پیامدهای منفی متعددی نظیر افزایش مشکلات روان‌شناختی، طلاق و سایر آسیب‌های اجتماعی همراه می‌باشد (رحمانی فر و ابراهیمی، ۱۳۹۷). یکی از سازه‌های محوری در روابط با همسران و سازگاری زناشویی، خودشفقت‌ورزی است (اکبرزاده و زهراکار، ۱۴۰۱). شفقت عبارت است از حساس بودن نسبت به رنج خود و دیگران همراه با تعهد به تلاش برای تسکین و جلوگیری از آن است. شفقت به خود مربوط به بررسی و در نظر گرفتن کفایت‌ها، شکست‌ها و

¹ Wu, & Penning

² Greenwood, Guner, Kocharkov & Santos

³ divorce

⁴ Schaan, Schulz, Schachinger & Voge

⁵ Zheng, Duan, & Ward

⁶ Karney & Bradbury

⁷ Aman, Abbas, Nurunnabi, & Bano

⁸ Whisman, Salinger, Labrecque, Gilmour, & Snyder

اشتباهات شخصی و مواجهه با موقعیت‌های دشوار و دردناک زندگی خارج از کنترل آدمی است (ایرونس و لاد^۱، ۲۰۱۷). به اعتقاد نف (۲۰۱۳) سازه خودشفقت ورزی نمایانگر گرمی و پذیرش جنبه‌هایی از خود و زندگی است که خوشایند بوده و شامل سه عنصر اصلی می‌باشد. اول، هر زمان که فرد متوجه ناکارآمدی خود می‌شود و از آن رنج می‌برد، موجودیت (بودن) خود را دوست دارد و آن را درک می‌کند. دوم، حسی است از ویژگی مشترک انسانی، و تشخیص این امر که درد و شکست جنبه‌های غیرقابل اجتناب مشترک در تجربه همه انسان‌هاست. نهایتاً، خود-دلسوزی معرف آگاهی متعادل نسبت به هیجان‌ات خود است و این شامل توانایی مواجهه با افکار و احساسات رنج‌آور (به جای اجتناب از آن‌ها) بدون بزرگ‌نمایی و یا احساس غم و تأسف برای خود می‌شود (نف، ۲۰۱۳؛ ترجمه موسویان، ۱۳۹۹). خودشفقت ورزی یا شفقت به خود، نقش محافظتی در برابر مشکلات و شرایط استرس‌زا و تنیدگی‌زا به عهده می‌گیرد و می‌تواند مانع از گرفتار شدن فرد در احساسات و هیجان‌ات منفی همچون ترس و اضطراب گردد و انعطاف‌پذیری و تاب‌آوری فرد را در شرایط و موقعیت‌های مختلف افزایش داده و ارتقاء می‌بخشد (دنیز^۲، ۲۰۲۱). افراد در حین تجربه رنج و مقابله با چالش‌های زندگی ممکن است به جای آن که با هشیاری به تماشای خود بنشینند و از چشم انداز بالاتری به تجربه خویش بنگرد که سبب واقع بینی و جامع بینی آن‌ها شود، خود را به‌طور ناهشیار مورد ارزیابی منفی قرار دهند (نف، ۲۰۱۶). زوجینی که نمره پایینی در شفقت خود کسب می‌کنند نمره بیشتری در نوروگرایی و افسردگی می‌گیرند و نمره پایین‌تری در رضایت از زندگی، پیوند اجتماعی، سلامت ذهنی و سازگاری حاصل می‌کنند (یانگ، زانگ و کو، ۲۰۱۶). بررسی پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد شفقت به خود علاوه بر آن که فرد را در مقابل حالت‌های روانی منفی محافظت می‌کند، در تقویت حالات هیجانی مثبت نیز نقش دارد. به‌عنوان مثال شفقت به خود با احساساتی چون پیوند اجتماعی و رضایت از زندگی و سازگاری مرتبط است (ویلسون، مک کینستوش، پاور و چان^۳، ۲۰۱۹). رجبی، حریرزوی و تقی پور (۱۳۹۵) در پژوهشی با محوریت بررسی نقش خود شفقت ورزی در روابط زناشویی به این یافته رسیدند که خودشفقتی در روابط زناشویی نقش راهبردی در مقابله‌ای در کاهش ناسازگاری‌های زناشویی و افزایش کیفیت زندگی دارد. احمدی و مرادی (۱۳۹۷) طی پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که خود شفقت ورزی زوجین با سازگاری زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد و خود شفقت ورزی زوجین می‌تواند سازگاری زناشویی را پیش‌بینی کند.

یکی دیگر از متغیرهای مؤثر در روابط زناشویی که می‌تواند موجب تعارضات ارتباطی زوج‌ها و در نتیجه طلاق شود، صفات تاریک شخصیت است (اخگری، ابراهیمی مقدم و داوری، ۱۴۰۰). صفات شخصیتی، ویژگی‌هایی دائمی هستند که شخص در اکثر مواقع آن‌ها را از خود بروز می‌دهد و صفات سه‌گانه تاریک شخصیت مجموعه‌ای از ویژگی‌های ناخوشایند اجتماعی است (پالهوس و

¹ Irons & Lad

² Deniz

³ Wilson, Mackintosh, Power & Chan

ویلیامز^۱، ۲۰۰۲). ویژگی‌هایی همچون خودشیفتگی^۲، جامعه‌ستیزی^۳ (ضداجتماعی^۴) و ماکیاولیسم^۵، مجموعاً تحت عنوان مدل سه‌تایی شخصیت تاریک شناخته می‌شوند (بک و وزیر^۶، ۲۰۱۵). با وجود ریشه‌های متفاوت تشکیل‌دهنده، این سه شخصیت که با عنوان مثلث تاریک شخصیتی از آن‌ها نام‌برده شد، در چند ویژگی مشترک هستند؛ در هر سه شخصیت، درجاتی از منش اجتماعی بدخواهانه همراه با گرایش‌های رفتاری برای ارتقای خود، سردی عاطفی، چندرویی و پرخاشگری وجود دارد (کورتیس و جونز^۷، ۲۰۲۰). به‌طورکلی این صفات دارای مشخصه‌های بی‌تفاوتی، فقدان صداقت و تواضع، همدلی پایین، عاطفه سخت و تمایل به جلو زدن از دیگران بیشتر از همراهی با آن‌ها، ناسازگاری، حقه‌بازی، پرخاشگری و برخی از سبک‌های روابط جنسی کوتاه‌مدت می‌باشند (خاکساری، ۱۴۰۱). مطالعات نشان داده‌اند سه جنبه تاریک شخصیت می‌توانند منجر به عدم رضایت زناشویی (آیسل^۸، ۲۰۱۶)، بی‌ثباتی (یو، وو، وانگ، وانگ^۹، ۲۰۲۰) و تعارض در رابطه زناشویی (هوران، گوین و بنگارت^{۱۰}، ۲۰۱۵) رابطه دارد. طبق نتیجه پژوهش (میرزایی جناب و صابری، ۱۳۹۸) از میان مؤلفه‌های جامعه‌ستیزی و ماکیاولی به‌صورت مثبت دل‌زدگی زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند. مطالعه آقابالازاده (۱۳۹۸) نشان داد زنان در معرض طلاق نمرات بیشتری در صفات تاریک شخصیت دارند.

آمار منتشره در زمینه طلاق در جهان و ایران گویای این است که رضایت، سازگاری و امیدواری زوجین به آسانی قابل‌دسترس نیست و هرروز می‌توان شاهد ارائه نرخ‌های بالاتری از میزان طلاق و زوج‌های مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره و برگردانمانی بود (فیضی خواه، حسن‌زاده و عباسی، ۱۴۰۰). از سوی دیگر آن‌جایی که برای کاهش ناسازگاری‌های زوجین ابتدا باید عوامل مرتبط با آن و سهم هر یک را شناسایی کرد و سپس از آن‌ها بهره برد، بنابراین پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که آیا شفقت به خود و صفات تاریک شخصیت با ناسازگاری زناشویی در متقاضیان طلاق رابطه معنادار دارند یا خیر؟

روش پژوهش

پژوهش حاضر به روش کمی و از نوع توصیفی و به لحاظ نوع داده‌ها همبستگی به اجرا درآمده است و اطلاعات به کمک پرسشنامه به‌دست آمده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه افراد ناسازگار مراجعه‌کننده به مراکز مشاوره منطقه شهرک غرب و منطقه آزادشهر، شهر مشهد در فاصله زمانی از مهرماه تا پایان آذرماه سال ۱۴۰۱ است. روش نمونه‌گیری به‌صورت در دسترس بود. بدین گونه که از بین کلیه مراکز مشاوره شهر مشهد ۱۰ کلینیک و از این ۱۰ کلینیک، ۲۰۰ فرد متأهل ناسازگار انتخاب شدند. برای غربالگری شرکت‌کنندگان بر اساس ملاک ورود (ناسازگاری زناشویی) از پرسشنامه ناسازگاری استفاده شد و نمره بالاتر از میانگین به‌عنوان ملاک ورود در نظر گرفته شد. بعد از جمع‌آوری داده‌ها در مرحله تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. ابتدا

¹ Paulhus & Williams

² Narcissism

³ Psychopathy

⁴ Antisocial

⁵ Machiavellianism

⁶ Back & Vazire

⁷ Curtis & Jones DN

⁸ Uysal

⁹ Yu, Wu, Wang & Wang

¹⁰ Horan, Guinn & Banghart

آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، کجی، کشیدگی، حداقل و حداکثر) و سپس تحلیل داده‌ها بر مبنای آمار استنباطی و به کمک فنون آماری مناسب (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون) به منظور آزمون فرضیه‌ها به کار گرفته شد. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش از پرسشنامه ناسازگاری بیر - استرنبرگ (۱۹۷۷)، پرسشنامه صفات تاریک شخصیتی جانسون و وبستر (۲۰۱۰) و مقیاس خودشفقتی نف (۲۰۰۳) استفاده شد.

ابزار

پرسشنامه ناسازگاری بیر - استرنبرگ (۱۹۷۷): در این پژوهش از پرسشنامه ناسازگاری بیر - استرنبرگ (۱۹۷۷)، برای جمع‌آوری اطلاعات مربوط به ناسازگاری زناشویی استفاده شد. این پرسشنامه یک ابزار ۱۰ آیتم است که برای سنجش دو بعد یک رابطه زناشویی طراحی شده است. اختلاف یا تعارض و درجه ناخشنودی که با اختلافات همراه است. در نمره‌گذاری هر مورد به طور جداگانه در یک مقیاس لیکرت ۷ درجه‌ای مشخص می‌شوند، نمره بیشتر نشان‌دهنده درگیری بیشتر و ناخشنودی بیشتر است (قمری کیوی، کریمی یوسفی، خشنودی‌ای چماچائی و صادقی ولنی، ۱۳۹۴). در پژوهش بیرو استرنبرگ (۱۹۹۷) گزارش شد که روایی همزمان این پرسشنامه ۰/۷۳ بوده و میزان پایایی به روش همسانی درونی آن ۰/۸۳ است. همچنین در پژوهش مجرد (۱۳۹۶) میزان پایایی این پرسشنامه همچنین ضریب پایایی این مقیاس به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۳ گزارش شده است همچنین روایی محتوا به روش کیفی مورد تأیید ۷ نفر از متخصصان روانشناسی دانشگاه محقق اردبیلی قرار گرفته است.

پرسشنامه صفات تاریک شخصیتی جانسون و وبستر (۲۰۱۰): این پرسشنامه توسط جانسون و وبستر (۲۰۱۰) تهیه شده است. پرسشنامه فوق از ۱۲ گویه تشکیل شده است که دارای سه خرده مقیاس یا سه صفت شخصیتی تاریک خودشیفتگی (۴ گویه)، ماکیاولیسم (۴ گویه) و جامعه ستیزی (۴ گویه) می‌باشد. پاسخ‌ها بر اساس مقیاس لیکرت (سه درجه‌ای)، از اصلاً مرا توصیف نمی‌کند (۱)، تا حدودی مرا توصیف می‌کند (۲) و کاملاً مرا توصیف می‌کند (۳) نمره گذاری می‌شوند، همه گویه‌ها بصورت مستقیم نمره گذاری می‌شوند بجز گویه ۷ که بصورت معکوس نمره گذاری می‌شود. این پرسشنامه در ایران توسط قمرانی و همکاران (۱۳۹۴) هنجاریابی شده است. در پژوهش قمرانی و همکاران (۱۳۹۴) همبستگی گویه‌ها با نمره کل ۰/۲۲ تا ۰/۸۰ و خرده مقیاس‌ها با نمره کل ۰/۷۵ تا ۰/۸۳ بدست آمد که تمام موارد در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. تحلیل عامل، ۳ عامل خودشیفتگی (گویه‌های ۱۰/۹، ۱۱/۱۰ و ۱۲)، ماکیاولیسم (گویه‌های ۱/۱، ۲/۳ و ۴) و جامعه‌ستیزی (گویه‌های ۵/۵، ۶/۷ و ۸) را نشان داد که در مجموع ۶۳/۳۰ درصد کل واریانس صفات تاریک را تبیین می‌کنند. ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس خودشیفتگی ۰/۶۸، ماکیاولیسم ۰/۹۲، جامعه ستیزی ۰/۴۰ و نمره کل پرسشنامه ۰/۸۱ به دست آمد. ضریب پایایی تنصیفی پرسشنامه نیز ۰/۷۸ برآورد شد (قمرانی و همکاران، ۱۳۹۴).

پرسشنامه شفقت خود تف و همکاران (۲۰۰۳): این مقیاس توسط تف و همکاران در سال ۲۰۰۳ ساخته و شامل ۲۶ گویه و ۶ مولفه: مهربانی با خود، قضاوت نسبت به خود، اشتراکات انسانی، انزوا، ذهن آگاهی و همانندسازی افراطی است که در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ نمره گذاری می‌گردد. همچنین گویه‌های ۱، ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۶،

۱۸، ۲۰، ۲۱، ۲۴ و ۲۵ دارای نمره گذاری معکوس می باشند. در پژوهش خسروی و همکاران (۱۳۹۲) ضریب آلفای کرونباخ برای نمره کلی مقیاس ۰/۷۶ محاسبه شده است. همچنین ضرایب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس های مهربانی با خود، قضاوت نسبت به خود، اشتراکات انسانی، انزوا، ذهن آگاهی و همانندسازی افراطی به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۷۹، ۰/۸۴، ۰/۸۵، ۰/۸۰ و ۰/۸۳ می باشند. روایی پرسشنامه نیز در مطالعات مختلف مطلوب گزارش گردیده است.

یافته ها

یافته های توصیفی مقیاس های پژوهش شامل میانگین و انحراف معیار در جدول ۱ ارائه گردیده است.

جدول ۱. شاخص های توصیفی ناسازگاری زناشویی، شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	حداقل	حداکثر
ناسازگاری زناشویی	۲۰۰	۱۲۱/۹۸	۱/۱۵۸	-۰/۰۶۳	-۱/۱۵۰	۱۰۲	۱۴۰
صفات تاریک شخصیت	۲۰۰	۲۷/۰۹	۰/۵۲۵	-۰/۰۲۱	-۱/۰۴۱	۱۶	۳۶
شفقت به خود	۲۰۰	۲۰/۸۰	۰/۵۹۱	-۰/۱۴۷	-۱/۰۴۲	۱۲	۳۳

جدول ۱ شاخص های توصیفی و نرمال بودن توزیع نمرات را نشان می دهد. تعداد آزمودنی ها ۲۰۰ نفر بودند. بررسی ویژگی های آزمودنی ها نشان داد که میانگین ناسازگاری زناشویی، شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت به ترتیب ۱۲۱/۹۸، ۲۷/۰۹ و ۲۰/۸۰ بود. برای بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای مشاهده شده در پژوهش حاضر از دو شاخص رایج برای بررسی نرمال بودن، شامل کجی و کشیدگی استفاده شد که قدر مطلق ضریب کجی و کشیدگی برای متغیرهای پژوهش باید به ترتیب کمتر از ۳ و کمتر از ۱۰ باشد (یرن، ۲۰۰۱). در این پژوهش کجی و کشیدگی متغیرهای پژوهش به ترتیب کمتر از ۳ و کمتر از ۱۰ بودند؛ بنابراین، توزیع تمامی متغیرهای پژوهش نرمال است. بر این اساس می توان چنین نتیجه گیری کرد که توزیع داده های مربوط به آن ها نرمال است. در ادامه برای بررسی رابطه بین شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت با ناسازگاری زناشویی، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۲ آمده است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیرهای پیش بین	صفات تاریک شخصیت	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری
		۰/۴۴	۰/۰۰۰۱
	شفقت به خود	-۰/۵۶	۰/۰۰۰۱

با توجه به نتایج جدول ۲ بین صفات تاریک شخصیت و ناسازگاری زناشویی ($r=0/44, p<0/01$) و بین شفقت به خود و ناسازگاری زناشویی ($r=-0/56, p<0/01$) رابطه معنادار وجود دارد. لذا از آنجایی که بین متغیرهای پژوهش رابطه معناداری وجود داشت می توان از رگرسیون چندمتغیره استفاده کرد. در ادامه برای بررسی پیش بینی ناسازگاری زناشویی بر اساس شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت از رگرسیون چندمتغیره استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. نتایج رگرسیون چندمتغیره ناسازگاری زناشویی بر اساس شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت

سطح معناداری	t	دوربین واتسون	عدم هم خطی چندگانه		ضرایب غیراستاندارد		متغیرهای پیش‌بین
			Tolerance	VIF	ضرایب بنا Beta	B	
۰/۰۰۰۱	-۵/۱۹۷		۰/۸۳۳	۱/۲۰۱	-۰/۴۵۸	۰/۱۷۳	شفقت به خود
		۲/۳۶۱					شفقت به خود
۰/۰۰۰۵	۲/۹۰۳		۰/۸۳۳	۱/۲۰۱	۰/۲۵۶	۰/۱۹۵	صفات تاریک شخصیت

$R=0/610$ $R^2=0/372$ $F=28/674$

با توجه به نتایج به دست آمده از جدول بالا ۳۷/۲ درصد از واریانس ناسازگاری زناشویی بر اساس شفقت به خود، صفات تاریک شخصیت تعیین می‌شود و مدل رگرسیونی حاضر از نظر آماری معنی‌دار است؛ به عبارت دیگر معنی‌دار بودن مدل رگرسیونی، رابطه خطی بین متغیرها را تأیید می‌کند ($F=28/674$; $p<0/01$).

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف بررسی رابطه خودشفقت ورزی و صفات تاریک شخصیت با ناسازگاری زناشویی افراد متقاضی طلاق انجام شد. بر اساس نتایج به دست آمده، خودشفقت ورزی و صفات تاریک شخصیت توانستند ۳۷/۲ درصد از تغییرات ناسازگاری زناشویی متقاضیان طلاق را پیش‌بینی کنند. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های ویلسون، مک کینستوش، پاور و چان^۱، ۲۰۱۹، احمدی و مرادی، ۱۳۹۷، خاکساری، ۱۴۰۱، یو، وو، وانگ، وانگ، ۲۰۲۰، میرزایی جناب و صابری، ۱۳۹۸، آقابالازاده، ۱۳۹۸ در برخی متغیرهای مشابه همسو است. در تبیین رابطه خودشفقت ورزی و صفات تاریک شخصیت با ناسازگاری زناشویی متقاضیان طلاق باید گفت که بین عدم خودشفقت ورزی و صفات تاریک شخصیت با ناسازگاری زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. افرادی که شفقت خود بالایی دارند نسبت به افرادی که شفقت خود کمی دارند سلامت روان‌شناختی بیشتری دارند زیرا در آن‌ها درد‌گریزناپذیر و احساس شکستی که همه افراد تجربه می‌کنند به وسیله یک سرزنش خود بی‌رحمانه، احساس انزوا و همانندسازی افراطی با افکار و هیجان‌ها استمرار نمی‌یابد (بلت و همکاران، ۲۰۱۰). می‌توان گفت در افراد خودشفقت ورز به دلیل خود دلگرم بودن و داشتن روابط مثبت با دیگران، و با بررسی نقش خود در موقعیت‌های دشوار زندگی زناشویی، با توانایی همدلی به تعامل با همسر و روابط خانوادگی خود می‌پردازند و در نتیجه انطباق‌پذیری بیشتر و ناسازگاری زناشویی کمتری را تجربه خواهند کرد. همچنین می‌توان بیان کرد که خودشفقت ورزی با احساس ارزش، شاد بودن، احساس اصالت در ارتباط است و افراد خودشفقت ورز قادرند تا عقاید خود را در روابط رمانتیک بیان کنند. در واقع خودشفقت ورزی با انسانی کردن روابط زناشویی که بر اساس آن، همه انسان‌ها دارای نقص هستند، اشتباه می‌کنند، درگیر رفتارهای ناسالم می‌شوند و همچنین باعث درد و رنج همسر خود می‌شود، باعث به جریان انداختن و تقویت بخشی زناشویی خواهد شد (رجبی و همکاران، ۱۳۹۵) و بخشندگی از دو طریق کاهش رفتارهای منفی و افزایش رفتارهای مثبت، باعث افزایش رضایت زناشویی و به تبع آن کاهش ناسازگاری زناشویی می‌شود. در همین راستا نف

¹ Wilson, Mackintosh, Power & Chan

و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند درجه مهربانی افراد با خودشان، با میزانی که آن‌ها چگونه با شریک زندگی‌شان مهربان هستند در ارتباط است. به اندازه‌ای که یک فرد از شفقت خود برخوردار باشد، توسط همسر خود به‌طور قابل توجهی مراقبت‌کننده (مهربان، گرم و باملاحظه) توصیف می‌شود. افراد خودشفقت ورز، سطح ارتباط بالایی را با شریک زندگی خود برقرار می‌کنند و افراد دارای شفقت خود می‌توانند ارتباط صمیمانه با دیگران برقرار کنند، پذیرش بالایی نسبت به همسر خود دارند و خودمختاری و استقلال بیشتری را به همسر خود می‌دهند. به دلیل این‌که افراد دارای شفقت خود، خودشان را به‌عنوان یک فرد دارای نقص (به نقص‌های خودآگاه هستند و آن‌ها را می‌پذیرند) می‌بینند، آن‌ها توانایی پذیرش محدودیت‌های همسرشان را هم دارند. از طرف دیگر، نیز افرادی که دارای همسر خودشفقت ورز هستند، رضایت بیشتر و ناسازگاری کمتری از رابطه زناشویی گزارش می‌دهند.

یافته دیگر پژوهش حاضر بیان‌گر این است که بین صفات تاریک شخصیت و ناسازگاری زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. در تبیین این رابطه می‌توان گفت خودشیفتگی، جامعه‌ستیزی (ضداجتماعی) و ماکیاولیسم، هر سه نوعی اختلال شخصیت می‌باشند. در افرادی که دچار اختلال شخصیت هستند آگاهی و دید واقع بینانه کاهش می‌یابد. افراد دارای صفات تاریک شخصیت، ویژگی‌های مشترکی مانند ناسازگاری، سنگدلی، فریب‌کاری، خودمحوری، فقدان صداقت و فروتنی و گرایش به بهره‌کشی بین فردی دارند (جونز و پالهاوس^۱، ۲۰۱۷). این صفات، موجب کاهش همدلی و افزایش ناسازگاری زناشویی شده و در نتیجه آن‌ها را به سمت طلاق سوق می‌دهد، به نظر می‌رسد که این زوجین روابط گرمی با همسرانشان نداشته و همسرانشان از برآورده نمودن نیازهای این افراد امتناع ورزیده و در نتیجه روابط زندگی زناشویی این افراد افت نموده و در نتیجه این افراد ناسازگاری زناشویی بالاتری خواهند داشت. در تبیینی دیگر می‌توان گفت؛ یکی از ویژگی‌های اصلی شخصیت تاریک، ناخودآگاه بودن آن‌هاست (اتکینسون و همکاران، ۲۰۰۰؛ ترجمه براهنی و همکاران، ۱۴۰۰)؛ به طوری‌که فرد معمولاً از چگونگی ایجاد این نگرش‌ها و تأثیر آن بر زندگی‌اش آگاه نیست. فرد دارای این صفات شخصیتی در روابط زناشویی؛ دست به قضاوت می‌زند و واکنش منفی نشان می‌دهد و به‌مرور در زندگی روزمره نیز در مقابل ناراحتی‌های خاص با نگرش‌های ناخودآگاه و ناکارآمد، واکنش نشان می‌دهد و آشفته می‌شود. به عبارتی، وجود صفات تاریک شخصیت در افراد، زمینه‌ساز الگوهای ذهن در زمینه نگرانی، اضطراب، افسردگی، تحریک‌پذیری و عصبانیت در روابط زناشویی می‌شود و نتیجه آن چیزی جز ناسازگاری زناشویی نخواهد بود.

در یک جمع‌بندی کلی، نتیجه این مطالعه نشان داد صفات تاریک شخصیت و عدم خودشفقت ورزی قابلیت پیش‌بینی ناسازگاری زناشویی افراد را دارند. به طوری‌که افزایش صفات تاریک شخصیت و عدم خودشفقت ورزی سبب افزایش ناسازگاری زناشویی می‌شوند و می‌توانند ناسازگاری زناشویی را پیش‌بینی کنند. از این یافته می‌توان در مشاوره‌های پیش از طلاق بدین صورت سود برد که با استفاده از فنون روان‌درمانی به مداخله در مشکلات شخصیت و خودشفقت ورزی پرداخت. همچنین از این یافته می‌تواند در مشاوره پیش از ازدواج استفاده کرد و با سنجش صفات تاریک شخصیت و خودشفقت ورزی در مراجعین، میزان ناسازگاری زناشویی آن‌ها را در روابط زناشویی آینده تخمین زد. از جمله محدودیت‌های این پژوهش این است که حجم نمونه برای تعمیم

¹ Jones, & Paulhus

نتایج کم بود زیرا جامعه هدف، تنها افراد متأهلی را شامل می‌شدند که متقاضی طلاق بودند. همچنین می‌توان متغیر جنسیت را در پژوهش‌های آینده به‌عنوان متغیر تعدیل‌کننده در نظر گرفت و نقش آن را سنجید.

منابع

- اتکینسون، ریئا؛ هوکسما، سوزان نولن؛ بم، داریل؛ اسمیت، ادوارد و اتکینسون، ریچارد. (۲۰۰۰). زمینه‌ی روانشناسی هیلگارد. ترجمه محمد نقی براهنی و همکاران، ۱۴۰۰، انتشارات رشد
- احمدی، شهلا و مرادی، امید (۱۳۹۷). پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس مولفه‌های سلامت روان شناختی و خودشفقت‌ورزی در زوجین شهرستان بوکان. زن و مطالعات خانواده، ۱۱(۴۱)، ۴۳-۵۵.
- اخگری، زهرا؛ ابراهیمی مقدم، حسین، داوری رحیم (۱۴۰۰). پیش‌بینی تحمل پریشانی بر اساس صفات تاریک شخصیت با میانجیگری سبک‌های دفاعی در مراجعین متأهل خواستار طلاق. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ۶۴(۶)، ۴۲۵۱-۴۲۳۷.
- آقابالازاده، لیللا. (۱۳۹۸). مقایسه ناگویی هیجانی و ویژگی‌های شخصیتی تاریک در زنان مطلقه و عادی. اولین کنگره دوسالانه روانشناسی و علوم رفتاری نوین. دانشگاه تبریز.
- اکبرزاده، سمیرا و زهراکار، کیانوش (۱۴۰۱). پیش‌بینی سازگاری زناشویی بر اساس انعطاف‌پذیری شناختی و خودشفقت‌ورزی در زوجین. فصلنامه ایده‌های نوین روانشناسی، ۱۲(۱۶)، ۱-۱۶.
- خاکساری بهار. (۱۴۰۱). رابطه صفات تاریک شخصیت با آشفتنی‌های زناشویی زوجین پرستار شهر کرمانشاه در بحران کووید-۱۹. علوم پیراپزشکی و بهداشت نظامی. ۱۴۰۱؛ ۱۶(۳): ۳۷-۳۰.
- رجبی، غلامرضا؛ حریری، مهدی و تقی‌پور، منوچهر (۱۳۹۵). ارزیابی مدل رابطه خوددلسوزی، همدلی زناشویی و افسردگی با میانجی‌گری بخشش زناشویی در زنان. مشاوره کاربردی، ۶(۲)، ۱-۲۲.
- رحمانی فر، ر؛ محمدزاده ابراهیمی، ع؛ و سلیمانان، ع. ا. (۱۳۹۷). تأثیر مهارت‌های ارتباط صمیمانه بر سازگاری زناشویی. ارمغان دانش، ۲۳(۲)، ۱۷۵-۱۷۸.
- صباغی، ف؛ صالحی، ک؛ و مقدم زاده، ع. (۱۳۹۶). ادراک و تجربه زیسته زوجین از علل بروز جدایی عاطفی: مطالعه‌ای به روش پدیدارشناسی. پژوهش‌های مشاوره، ۱۶(۶۲)، ۴-۳۱.
- کاوه فارسانی، ذ (۱۳۹۹). ارزیابی مدل رابطه عذرخواهی و کیفیت روابط زناشویی با میانجی‌گری همدلی زناشویی و بخشش عاطفی. مجله مشاوره کاربردی، ۱۰(۲)، ۵۱-۷۲.
- میرزایی جاهد، عاطفه و صابری، هایده (۱۳۹۸). پیش‌بینی بی‌حوصلگی زناشویی زنان بر اساس نگرش جنسی و گرایش همسرانشان به شخصیت‌های تاریک. روانشناسی کاربردی. ۱۳(۵۱): ۳۸۹-۳۷۱.
- نف، کریستین. (۲۰۱۳). شفقت خود (شیوه‌ای اثبات‌شده برای مهربان بودن با خود). ترجمه الهام موسویان، ۱۳۹۹. تهران: ارجمند.
- Aman, J., Abbas, J., Nurunnabi, M., & Bano, S. (2019). The relationship of religiosity and marital satisfaction: The role of religious commitment and practices on marital satisfaction among Pakistani respondents. *Behavioral Sciences*, 9(3), 30.
- Back, M. D., & Vazire, S. (2015). The social consequences of personality: Six suggestions for future research. *European Journal of Personality*, 29(2), 296-307.
- Curtis, SR., & Jones, DN. (2020). Understanding what makes dark traits “vulnerable”: A distinction between indifference and hostility. *Personality and Individual Differences*, 160, 109941.
- Deniz, M. (2021). Self-compassion, intolerance of uncertainty, fear of COVID-19, and well-being: A serial mediation investigation. *Personality and Individual Differences*, 177, 1-5.
- Irons, C., & Lad, S. (2017). Using compassion focused therapy to Work with shame and self-criticism in complex trauma. *Australian Clinical Psychologist*, 3(11), 47-54.

- Greenwood, J., Guner, N., Kocharkov, G., & Santos, C. (2019). Replication data for: Technology and the Changing Family: A Unified Model of Marriage, Divorce, Educational Attainment, and Married Female Labor-Force Participation. <https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/mac.20130156>.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2017). Duplicity among the Dark Triad: Three faces of deceit. *J of Personality and Social Psychology*, 113(2), 329–342. [DOI: 10.1037/pspp0000139] [PMid: 28253006]
- Horan, S. M., Guinn, T. D., & Banghart, S. (2015). Understanding relationships among the dark triad personality profile and romantic partners' conflict communication. *Communication Quarterly*, 63(2), 156-170.
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N. (2020). Research on Marital Satisfaction and Stability in the 2010s: Challenging Conventional Wisdom. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 100-116.
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563.
- Schaan, V. K., Schulz, A., Schachinger, H., & Vogeles, C. (2019). Parental divorce is associated with an increased risk to develop mental disorders in women. *Journal of Affective Disorders*, 257, 91-99.
- Uysal, A. N. (2016). Predicting relationship satisfaction: Dark triad personality traits, love attitudes, attachment dimensions (Master's thesis, Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Wilson, A. C., Mackintosh, K., Power, K., & Chan, S. W. (2019). Effectiveness of self-compassion related therapies: a systematic review and meta-analysis. *Mindfulness*, 10(6), 979-995.
- Whisman, M. A., Salinger, J. M., Labrecque, L. T., Gilmour, A. L., & Snyder, D. K. (2020). Couples in arms: Marital distress, psychopathology, and suicidal ideation in active-duty Army personnel. *Journal of abnormal psychology*, 129(3), 248. <https://doi.org/10.1037/abn0000492>
- Wu, Z., & Penning, MJ. (2018). Marital and cohabiting union dissolution in middle and later life. *Research on aging*, 40(4), 340-364.
- Yu, Y., Wu, D., Wang, J. M., & Wang, Y. C. (2020). Dark personality, marital quality, and marital instability of Chinese couples: An actor-partner interdependence mediation model. *Personality and Individual Differences*, 154: 109689.
- Zheng, S., Duan, Y., & Ward, M. R. (2019). The effect of broadband internet on divorce in China. *Technological Forecasting and Social Change*, 139, 99-114.